

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Goed schoonmaken helpt goed bewaren

Instructiemateriaal voor schoonmakers van depots - beschrijving en draaiboek

Beschrijving instructiemateriaal voor schoonmakers

Inleiding

Dit instructiemateriaal is speciaal gemaakt voor schoonmakers die in het depot werken. Het is gebaseerd op de handreiking voor het Behoud en beheer van fysiek archief, specifiek de module Depothygiëne. De schoonmaakregels uit deze richtlijnen zijn vertaald naar toegankelijke en visuele instructies. Als inleiding op de instructies is er een animatievideo gemaakt met de titel 'Goed schoonmaken helpt goed bewaren'.

Oogpunten vanuit ARBO en milieu zijn niet meegenomen in dit materiaal.

Gebruik van het instructiemateriaal

Schoonmakers kunnen dit instructiemateriaal zelf doorlezen. Maar we raden aan dat (zeker nieuwe) schoonmakers dit samen met een leidinggevende doornemen (bijvoorbeeld hoofd behoud, hoofd facilitair of objectleider). Dit kan individueel of in een groep. Voor het geven van een groepsinstructie, die 25 minuten duurt, is er een draaiboek beschikbaar.

Hieronder volgt een beschrijving van het instructiemateriaal:

Onderdeel	Bestemd voor	Doel
Animatievideo 'Goed schoonmaken helpt goed bewaren' (2 minuten)	Schoonmakers	Geeft een inleiding op de instructies. Na het bekijken van de animatievideo kunnen schoonmakers uitleggen: <ul style="list-style-type: none">• waarom de rol van schoonmaker belangrijk is voor het langdurig bewaren van archieven• hoe stof en vuil fysieke archieven kunnen beschadigen• waarom het belangrijk is een fysiek depot schoon te maken volgens voorgeschreven instructie
4 Instructiekaarten: Indeling depot en stelling 1. Depot in de juiste volgorde schoonmaken 2. Stelling schoonmaken 3. Aandachtspunten bij het schoonmaken	Schoonmakers	<ul style="list-style-type: none">• Hulpmiddel tijdens het inwerken van (nieuwe) medewerkers• Geheugensteun tijdens het schoonmaken (o.a. als poster ophangen).
Draaiboek groepsinstructie 'Goed schoonmaken helpt goed bewaren' <ul style="list-style-type: none">• Voorbereiden – 15 minuten• Uitvoeren:<ul style="list-style-type: none">- Animatievideo bekijken en bespreken – 10 minuten- Instructiekaarten doorlopen – 15 minuten	Leidinggevende (hoofd behoud, hoofd facilitair, objectleider)	Een groepsinstructie voorbereiden en geven over: <ul style="list-style-type: none">• het belang van schoonmaken in een fysiek depot• (gewijzigde) schoonmaakinstructies

Draaiboek groepsinstructie: 'Goed schoonmaken helpt goed bewaren'

Groepsgrootte: max. 8 personen

Vorbereiding: 15 minuten

Uitvoering: 25 minuten:
• Animatie: 10 minuten
• Instructiekaarten:
15 minuten

Materialen:

- prints van instructiemateriaal
- laptop met monitor of beamer
- optie: enkele archiefstukken

Vorbereiding: 15 minuten

1. Bekijk de animatievideo 'Goed schoonmaken helpt goed bewaren' (2 minuten).
2. Neem de instructiekaarten door:
 - Wat zijn de verschillen met de manier waarop nu wordt schoongemaakt?
 - Bepaal of je de huidige werkwijze moet aanpassen.
 - Noteer wat de aanpassingen zijn. Deze bespreek je later met de schoonmakers tijdens de groepsinstructie.
 - OPTIE: vul aan met aandachtspunten vanuit ARBO en milieu.
3. Print voldoende instructiekaarten voor de schoonmakers. Je kunt de instructiekaarten ook in A3-formaat printen en ophangen.
4. Bepaal hoe je de animatievideo samen gaat bekijken en regel benodigde faciliteiten (bijvoorbeeld een laptop met aparte monitor).
5. OPTIE: zoek een paar fysieke archiefstukken in overleg met de conserveringsadviseur/restaurator/collectiespecialist/archivaris. Tijdens de groepsinstructie kunnen de schoonmakers deze bekijken. Zo krijgen ze een indruk van de stukken die ze helpen behouden.

Uitvoering: 25 minuten

Animatievideo bekijken en bespreken (10 minuten)

1. Geef een korte introductie over het onderwerp en vertel wat jullie gaan doen (animatievideo bekijken en bespreken; instructiekaarten doorlopen).
2. Bekijk samen de animatievideo 'Goed schoonmaken helpt goed bewaren'.
3. Bespreek de animatievideo met de schoonmakers door enkele vragen te stellen, zie suggesties in de tabel hieronder.
4. OPTIE: laat tijdens de bespreking de uitgezochte archiefstukken zien.

Suggesties voor bespreking van de animatievideo:

Vragen:	Vul antwoorden eventueel aan met:
<ul style="list-style-type: none"> • Wat voor spullen liggen er in een depot? • Wie van jullie heeft wel eens iets uit een depot gezien of opgevraagd? • Wie gebruiken die archiefstukken denken jullie? 	<p>In een depot liggen verschillende archiefstukken bewaard: brieven, vergaderstukken en besluiten van de overheid van een instelling, bedrijf of persoon. Het is waardevolle, historische informatie die we voor altijd moeten bewaren.</p> <p>Extra informatie: Er is een wet die bepaalt dat bepaalde overheidsinformatie voor altijd bewaard moet worden. En dat het voor iedereen toegankelijk moet zijn, zodat je het functioneren van de overheid achteraf kunt controleren. Daarom mag het archiefmateriaal niet slechter worden.</p> <p>Voorbeelden van mensen die archiefstukken gebruiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoekers. Bijvoorbeeld iemand die geschiedenis studeert. • Mensen die iets over hun eigen geschiedenis willen uitzoeken. Bijvoorbeeld wie hun voorouders zijn. • Journalisten. Om een verhaal te maken met de informatie uit de archieven. • Tentoonstellingsmakers. Soms wordt een archiefstuk uitgeleend, bijvoorbeeld aan het Rijksmuseum voor een tentoonstelling over de slavernij. Of het archief heeft een tentoonstelling waar archiefstukken uit de eigen collectie laten zien.
<p>Waarom is het belangrijk om regelmatig schoon te maken?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stof en vuil verplaatsen zich makkelijk door de lucht van de een naar de andere archiefdoos. • Teksten en afbeeldingen zijn minder goed te lezen als er stof en vuil op ligt. Het oppervlak van een document kan beschadigen doordat stof en vuil een schurende werking hebben. • Stof en vuil veroorzaken schimmelgroei en trekken beestjes aan. En schimmel en beestjes kunnen documenten ernstig beschadigen.
<p>Waarom is het belangrijk om de instructies te volgen bij het schoonmaken?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een fysiek depot is een speciale ruimte waar kwetsbare materialen bewaard worden. Daarom moet je schoonmaken volgens speciale instructies. • In een fysiek depot mag je bijvoorbeeld nooit met water schoonmaken.
<p>Hoe kijk je nu tegen je rol als schoonmaker aan?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Als schoonmaker help je bij het bewaren van archiefstukken die voor veel mensen en ook voor de samenleving als geheel belangrijk zijn. Je hebt daarom een belangrijke rol in het depot.

Instructiekaarten doorlopen (15 minuten)

1. Deel de instructiekaarten uit of laat iedereen de opgehangen instructiekaarten op A3-formaat bekijken.
2. Loop een instructiekaart samen door. Als jullie huidige werkwijze moet worden aangepast, licht dit dan toe met hulp van de instructiekaart.
3. OPTIE: bespreek waar schoonmakers op moeten letten vanuit de ARBO of het milieu. Doorloop zo alle instructiekaarten.

Afsluiting

1. Maak afspraken met nieuwe medewerkers om hen in te werken op de schoonmaakwerkzaamheden.
2. Hang eventueel de instructiekaarten op A3-formaat op in het depot.

